

УДК 330.341

Ковалик Володимир Васильович,

*кандидат історичних наук,
методист з науково-дослідної та пошукової роботи
викладачів і студентів ВП НУБіП України
«Заліщицького аграрного коледжу ім. Є. Храпливого»*

Хохолик Ярослав Іванович,

*викладач ВП НУБіП України
«Заліщицького аграрного коледжу ім. Є. Храпливого»*

ЕКОНОМІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ КРАЇНИ ТА СТВОРЕННЯ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ УМОВ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

У статті здійснюється аналіз основних підходів до економічної модернізації країни та визначення пріоритетних напрямків економічного реформування. Визначаються основні критерії діяльності органів місцевого самоврядування щодо сприяння залучення інвестицій у місцеву економіку. Основна увага звертається на фіскальну політику держави та перспективи її децентралізації, як один із дієвих механізмів розширення повноважень органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: економіка, інвестиції, економічна модернізація, фіскальна політика, органи місцевого самоврядування.

Постановка проблеми. Проблема економічного становлення України є актуальною проблемою з огляду на цілий ряд причин. По-перше, в світі існує більше 100 міжнародних економічних рейтингів, які визначають рівень економічного розвитку окремої країни. По-друге, Кожен рік ставить перед Україною нові виклики, в тому числі і економічні, що демонструють рівень її розвитку. Однак, економічний рівень розвитку нашої держави залишається достатньо низьким. Причини цього наводять різноманітні, як вплив світових економічних процесів (світової економічної кризи) так і те, що 22 роки незалежності – це час розвитку і кардинальних змін просто не відбулося зважаючи на часові рамки. На нашу думку, така позиція є хибною і не може слугувати стимулом для подальшого розвитку держави. Стабільний розвиток України, зважаючи на глибоку внутрішню кризу, можливий лише у випадку залучення інвестицій, насамперед іноземних, а це у свою чергу можливо тільки після глибокої і структурної модернізації нашої країни. Наукова актуальність нашого дослідження зумовлюється насамперед необхідністю комплексного розкриття взаємозв'язку між процесами модернізації країни та створенням сприятливих умов для залучення інвестицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи методологічну основу дослідження, слід звернути увагу, що фахових праць, які б надавали чіткі програми та підходи до модернізації країни у руслі інвестиційної привабливості, достатньо мало. Основна увага науковців, закономірно зосереджена на увазі державних програм з модернізації, їхньої оцінки та рекомендацій відносно вдосконалення. Однак, вони як правило носять аналітичний характер.

Серед вітчизняних дослідників цієї проблеми варто виокремити, як і фахових науковців так і економічних аналітиків, а саме: Є. Бистрицького, І. Бураковського,

І. Денисенка, Є. Захарова, І. Коліушко та ін.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є формування пропозицій відносно розвитку органів місцевого самоврядування та залучення інвестицій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У змістовному плані соціально-економічна модернізація означає вирішення трьох взаємопов'язаних проблем, а саме: модернізація державної економічної політики, модернізація виробничо-технологічної бази економіки, модернізація системи соціального захисту населення в широкому розумінні цього слова [2, с. 34].

Питання про модернізацію українського суспільства в контексті адекватної оцінки його досягнень за більш ніж двадцять років незалежності все частіше цікавить як науковців так і широку громадськість. Зрештою є і певні напрацювання у цій сфері. Ще в 2009 році відбулася прес-конференція з обговорення проекту стратегії «Модернізації України. Визначення пріоритетів реформ», участь у якій взяли більше 35 провідних фахівців у сфері права, економіки, управління. Однак запропоновані в той час теоретичні аспекти модернізації, підходи до організації та проведення реформ, залишилися поза увагою офіційної влади, а тому не мали жодних практичних наслідків [2]. Основні пропозиції зводилися до необхідності реформування в області інституціональної організації держави (політична система, місцеве самоврядування, судова система), у його соціально-економічній сфері (фіскальна політика, монетарна політика, освіта, охорона здоров'я, комунальний сектор, енергетика, аграрний сектор) і в сфері зовнішньоекономічної політики та національної безпеки (дипломатична служба, європейська інтеграція, відносини з країнами СНД, політика стосовно нових 25 регіональних лідерів (Китай, Індія, Бразилія) [1, с. 24-25].

Варто також погодитися з представники вітчизняної системи соціально-гуманітарних знань, що перераховані вище напрямки повинні певним чином узгоджуватися з розвитком громадянського суспільства в Україні. Дослідники відзначають, по-перше, що реформування повинне бути представлене саме продуманим комплексом системних реформ, а, по-друге, що розробкою його консолідованої стратегії здатне займатися винятково громадянське суспільство [2, с. 5].

Загалом основним інструментом соціально-економічної модернізації є здійснення цілої низки реформ, спрямованих на запровадження найбільш ефективних принципів, механізмів та форматів управління соціально-економічними процесами в країні. При цьому безумовним імперативом суспільства має стати практична реалізація моделі сталого розвитку, що забезпечив би інтегральне поєднання економічної ефективності, соціальної справедливості, ресурсної збалансованості та екобезпеки [2, с. 36].

Розкриваючи проблему необхідної модернізації країни та створення умов для залучення інвестицій, необхідно зауважити, що практична реалізація цих процесів потребує урахування як мінімум двох важливих моментів – адекватну оцінку можливих наслідків глобалізації, в умовах розвитку якої відбувається українське державотворення, і забезпечення підтримки відповідного рівня національної безпеки країни. Зрозуміло, що досягнення цього рівня, насамперед, пов'язано з особливостями розвитку інформаційного простору України, який формується в контексті посилення інформаційно-психологічного протиборства на міжнародній арені.

Загалом динамічне зростання національної економіки в світлі посилення глобалізаційних процесів та процесів регіональної інтеграції як їхньої невід'ємної складової вимагає від України постійних зусиль, спрямованих на реальне забезпечення насамперед: 1) макроекономічної стабільності, як передумови економічного зростання, інвестицій,

фіскальної стабільності в контексті довгострокових демографічних тенденцій та зростання інтенсивності міжнародних потоків товарів, послуг, капіталу та робочої сили; 2) адекватного клімату для підприємництва та інноваційної діяльності, важливим елементом якого є підтримка наукових досліджень та дослідно-конструкторських робіт та розробок. При цьому має також змінюватись сама ідеологія регулювання соціально-економічних процесів в цілому та виробничо-комерційної діяльності зокрема [2, с. 36].

Однак на сьогоднішній день українське місцеве самоврядування перебуває в стані стагнації, для виходу з якої необхідна конкретизація норм національного законодавства, що встановлює повноваження органів місцевого самоврядування. Між тим, загальною тенденцією є органічне поєднання організаційно-правових форм місцевого самоврядування, що склалися історично з їхньою орієнтацією на інтеграцію із західноєвропейським досвідом регулювання місцевого самоврядування. Все це поступово тягне за собою вдосконалення нормативно-правової регламентації правового статусу органів місцевого самоврядування та вдосконалення організаційної основи реалізації повноважень.

Що стосується проблеми залучення інвестицій, то органи місцевого самоврядування не мають значних законодавчо закріплених повноважень навіть у сфері інвестування комунальної власності та місцевого господарства. Основні повноваження з управління інвестиційною діяльністю на місцевому рівні зосереджено в області. Слід раціонально підходити до формування сприятливих умов для іноземних інвесторів на рівні територіальної громади. Якщо капітал буде розподілятися рівномірно за регіонами, то не обов'язково це сприятиме розвитку як регіону так і країни в цілому. Це пояснюється тим, що іноземний інвестор хвилюється за отримання синергічного ефекту на власних виробничих потужностях, шляхом вкладання коштів за кордон [3].

Безпосереднім наслідком прямих інвестицій для окремого населеного пункту чи регіону є створення нових робочих місць. Вони покращують діяльність місцевого дрібного бізнесу та бізнес партнерів, постачальників та підрядників, встановлюють нові стандарти конкуренції, підвищують імідж та діловий рейтинг міст. Територіальні громади, які розвиваються й активно конкурують за інвестиції, використовуючи всі можливі інструменти сучасного територіального маркетингу, вибудовують власні стратегії планів розвитку з залучення прямих інвестицій [1].

На нашу думку, органам місцевого самоврядування необхідно постійно проводити роботу по оцінці і відбором найбільш ефективних підприємницьких проектів. Причому тут вони мають справу з двома видами ефективності: 1) ефективністю проекту для підприємця; 2) ефективністю проекту для території і місцевого бюджету.

Однак, необхідно зауважити, що сформувати привабливий для інвестицій образ території і розробити дієвий механізм оцінки інвестиційних проектів – це лише пів справи. Інвестори не придуть до територіальної громади, їх потрібно заохочувати за напрямками розвитку території, та створювати сприятливі умови для інвестування. Звідси виникає потреба в третьому напрямі інвестиційній діяльності територіальної громади – інвестиційному маркетингу.

Можна виокремити три основні напрямки функціонування маркетингової служби:

– інформаційно-пошукові, в рамках яких служба веде активний пошук потенційних інвесторів у всіх регіонах країни і за її межами, використовуючи для цього спеціальні публікації, конференції, ярмарки і інші події. Основне завдання маркетингової служби органів місцевого самоврядування на цьому технологічному етапі – встановлення і

підтримка контактів з вітчизняними і зарубіжними потенційними інвесторами, ведення картотеки їх переваг;

– зв'язки з громадськістю – на цьому етапі служба займається розробкою публічних акцій (День міста, міста-побратими, виставки і т.п.), що інформують потенційних інвесторів про місто, село та регіон в цілому і об'єкти інвестування в ньому. При цьому до її завдань входять організація реклами, розповсюдження буклетів з пропозиціями і такі операції, направлені на привертання уваги інвесторів до даної території;

– розробка пакету пропозицій – на даному етапі служба маркетингу безпосередньо працює з підприємствами і фірмами, формує інвестиційні пропозиції, складає власні і оцінює підприємницькі бізнес-плани інвестиційних проектів, веде попередню роботу по складанню договорів, відстежує зміни у регіональному і місцевому законодавстві і т.д.

Ще одним аспектом ефективної економічної модернізації органів місцевого самоврядування є реформування фіскальної системи та розвиток інфраструктури. У фіскальній політиці основним критерієм повинна виступати стабільність, яка є основою ефективної реалізації державою своїх функцій у ринковій економіці. Побудова такої системи є безумовним імперативом економічної модернізації України.

Кінцевому наслідком реформування та модернізації фіскальної сфери має стати визначення чітких (обмежених за кількістю) пріоритетів фінансування заходів державної політики за рахунок суспільних коштів. Такі пріоритети повинні також мати чіткі часові характеристики – короткострокові, середньострокові, довгострокові – та узгоджуватись із загальними принципами ролі держави в ринковій економіці та між собою.

Більшість українських фахівців у галузі економіки та місцевого державного управління, сходяться на думці, що пріоритетними мають бути інвестиції в інфраструктуру, розвиток людського капіталу та здійснення реформ. Державна політика має будуватись не на принципі управління ресурсами, а на принципі управління результатами. Це вимагатиме встановлення середньострокових / короткострокових, інших ніж дотримання фінансового плану, цілей бюджетних програм, що дозволить оцінити ефективність виконання поставлених завдань та зорієнтувати розпорядників бюджетних коштів на отримання реального кінцевого результату [2, с. 38].

Загалом проблема інфраструктури для нашої держави є вкрай актуальною. Інфраструктура України знаходиться в стані, близькому до критичного. Це означає, що вона фактично є чинником, що стримує економічне зростання. Тому держава повинна зосередити свої зусилля на розвитку інфраструктури (транспортної, телекомунікаційної, передачі енергії тощо).

Відповідні інвестиції мають реалізовуватись у такій часовій та просторовій послідовності, щоб удосконалення інфраструктури максимальною мірою позитивно впливало на інвестиційні рішення приватних економічних агентів, в тому числі іноземних інвесторів [2, с. 41].

Висновки. Таким чином, в сучасних умовах конкуренції органи державної влади повинні створити умови органам місцевого самоврядування, які спрямовані на створення сприятливих умов формування привабливого інвестиційного іміджу території, пошук потенційних інвесторів, залучення іноземних інвестицій, а також контроль за діяльністю інвесторів.

Список використаних джерел

1. Денисенко І.Д. Модернізація України в контексті сучасного наукового дискурсу / І. Д. Денисенко // Актуальні питання, проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України на порозі 20-ої річниці проголошення незалежності // Збірник тез науково-практичної конференції 16 липня 2011 р. / За заг. ред. Ю. О. Куца. – Харків : Видавництво ХарПІ НАДУ «Магістр». – 2011. – С. 24-26
2. Модернізація України: визначення пріоритетів реформ. Проект до обговорення. – К. : Мережа підтримки реформ, 2009. – 120 с.
3. Решевець О. В. Вектори розвитку органів місцевого самоврядування щодо залучення інвестицій / О. В. Решевець // Актуальні питання, проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку України на порозі 20-ої річниці проголошення незалежності // Збірник тез науково-практичної конференції 16 липня 2011 р. / За заг. ред. Ю. О. Куца. – Харків : Видавництво ХарПІ НАДУ «Магістр». – 2011. – С. 54-57.
4. Україна в 2010 році: щорічні оцінки суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку : [монографія] / за заг. ред. А.В. Єрмолаєва. – К. : НІСД, 2010. – 528 с.

Ковалык В. В., Хохолук Я. И. Экономическая модернизация страны и создание органами местного самоуправления условий для привлечения инвестиций

В статье осуществляется анализ основных подходов к экономической модернизации страны и определения приоритетных направлений экономического реформирования. Определяются основные критерии деятельности органов местного самоуправления по содействию привлечению инвестиций в местную экономику. Основное внимание обращается на фискальную политику государства и перспективы ее децентрализации, как один из действенных механизмов расширения полномочий органов местного самоуправления.

Ключевые слова: экономика, инвестиции, экономическая модернизация, фискальная политика, органы местного самоуправления.

Kovalyk V. V., Hoholyk J. I. Economic modernization and the creation of local government environment for investment

This paper analyzes the main approaches to the economic modernization of the country and identify priority areas of economic reform. The basic criteria of local governments for promoting investment in the local economy. The main attention is paid to the fiscal policy of the state and prospects of decentralization as one of the most effective mechanisms for empowerment of local governments.

Key words: economy, investment, economic modernization, fiscal policy, local governments.

